

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

13. detsember 2018*

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö kriminaalasjades – Raamotsus 2002/584/JSK – Euroopa vahistamismäärus – Artikli 4 punkt 6 – Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlik alus – Süütegu, mille eest mõisteti vahistamismääruse teinud liikmesriigis vabadusekaotuslik karistus ja mis on vahistamismäärust täitvas liikmesriigis karistatav ainult rahalise karistusega

Kohtuasjas C-514/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Liège'i apellatsioonikohtu (Belgia) 3. augusti 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. augustil 2017, Euroopa vahistamismääruse täitmise menetluses järgmise isiku suhtes:

Marin-Simion Sut,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta (ettekandja) esimese koja presidendi ülesannetes, kohtunikud J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. G. Fernlund ja S. Rodin,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 21. juuni 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- M.-S. Sut, esindaja: *avocate* R. Destexhe,
- Belgia valitsus, esindajad: C. Van Lul, C. Pochet ja J.-C. Halleux, keda abistas ekspert J. Maggio,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Möller,
- Hispaania valitsus, esindaja: M. J. García-Valdecasas Dorrego,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. Bulterman ja J. Langer,
- Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,
- Rumeenia valitsus, esindajad: C.-R. Canțăr, E. Gane, R.-M. Mangu ja L. Lițu,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

– Euroopa Komisjon, esindajad: R. Troosters ja S. Grünheid,
olles 6. septembri 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24) (edaspidi „raamotsus 2002/584“), artikli 4 punkti 6.
- 2 Taotlus on esitatud menetluses, mis käsitleb Rumeenia ametiasutuse poolt 26. augustil 2011 Marin-Simion Suti suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmist Belgias.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Raamotsus 2002/584

- 3 Raamotsuse 2002/584 põhjendused 5, 6 ja 10 on sõnastatud järgmiselt:
„(5) Tulenevalt eesmärgist kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks tuleks kaotada liikmesriikidevaheline väljaandmine ja asendada see õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga. Lisaks sellele võimaldab süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks uue lihtsustatud üleandmissüsteemi sisseviimine kõrvaldada keerukuse ja võimalikud viivitused, mis on omased praegusele väljaandmiskorrale. Tavapärasel koostöosuhtel, mis on siiani domineerinud liikmesriikide vahel, tuleks asendada kriminaalasjades tehtud otsuste vaba liikumisega, mis hõlmaks nii kohtuotsuse eelseid kui lõplikke otsuseid vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajaneva ala raamistikus.
(6) Käesolevas raamotsuses sätestatud Euroopa vahistamismäärus on esimene kindel meede kriminaalõiguse valdkonnas, millega kohaldatakse vastastikuse tunnustamise põhimõtet, mida Euroopa Ülemkogu nimetas õiguslaselise koostöö nurgakiviks.
[...]
(10) Euroopa vahistamismääruse toimimine põhineb suurel liikmesriikidevahelisel usaldusel. [...]“
- 4 Raamotsuse artikli 1 „Euroopa vahistamismääruse määratlus ja selle täitmise kohustus“ lõiked 1 ja 2 näevad ette:
„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.
2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.“

5 Nimetatud raamotsuse artiklis 3 on loetletud kolm „Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikku alust“.

6 Raamotsuse artikli 4 „Euroopa vahistamismääruse täitamata jätmise vabatahtlikud alused“ seitsmes punktis on need alused ära toodud. Nimetatud artikli punkt 6 sätestab sellega seoses:

„Vahistamismäärust täitev õigusasutus võib keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, [...]:

[...]

6) kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks ja tagaotsitav viibib vahistamismäärust täitvas liikmesriigis või on selle kodanik või omab seal elukohta ning see riik kohustub karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitma vastavalt oma siseriiklikule õigusele“.

7 Raamotsuse artikkel 5 „Vahistamismääruse teinud liikmesriigis teatavatel juhtudel antavad tagatised“ näeb ette:

„Euroopa vahistamismääruse täitmise suhtes täitva õigusasutuse poolt võib vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel kohaldada järgmisi tingimusi:

[...]

3) kui isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus kohtu alla andmiseks, on vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanik või omab seal elukohta, võib üleandmise suhtes kohaldada tingimust, et see isik tuuakse pärast ülekuulamist vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki tagasi, et ta saaks seal kanda vabadusekaotust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis on talle määratud vahistamismääruse teinud liikmesriigis.“

Raamotsus 2008/909

8 Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsuse 2008/909/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil (ELT 2008, L 327, lk 27), muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24) (edaspidi „raamotsus 2008/909“), põhjendus 12 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevat raamotsust tuleks samuti kohaldada *mutatis mutandis* karistuste täideviimisel [raamotsuse 2002/584] artikli 4 [punktis] 6 ja artikli 5 [punktis] 3 sätestatud juhtudel. See tähendab muu hulgas, et täidesaatev liikmesriik võib kohtuotsuse tunnustamise ja täideviimise tingimusena teha kõnealuse raamotsuse kohaldamist piiramata kindlaks, kas esinevad käesoleva raamotsuse artiklis 9 sätestatud mittetunnustamise ja mitte-täideviimise põhjused, [...] kui ta kaalub, kas isik raamotsuse [2002/584] artikli 4 [punkti] 6 kohastel juhtudel üle anda või karistus täide viia.“

9 Raamotsuse 2008/909 artikkel 25 näeb ette, et „[i]lma et see piiraks raamotsuse 2002/584 kohaldamist, kohaldatakse käesoleva raamotsuse sätteid *mutatis mutandis* selles ulatuses, nagu see on kooskõlas kõnealuse raamotsuse sätetega, karistuste täideviimiseks juhtudel, kus liikmesriik võtab kohustuse viia karistus täide vastavalt kõnealuse raamotsuse artikli 4 [punktist] 6 tulenevatel juhtudel või kui kõnealuse raamotsuse artikli 5 [punkti] 3 kohaselt toimides on ta kehtestanud tingimuse, et isik tuleb karistuse kandmiseks tuua tagasi asjaomasesse liikmesriiki süüdimõistetud isiku karistamatuse vältimiseks.“

Belgia õigus

- 10 19. detsembri 2003. aasta seaduse Euroopa vahistamismääruse kohta (*Moniteur belge*, 2.12.2013, edaspidi „Belgia seadus Euroopa vahistamismääruse kohta“) artikli 6 punkt 4, millega võeti üle raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkt 6, näeb ette, et täitmisest võib keelduda, „kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava meetme täideviimiseks ning asjaomane isik on Belgia kodanik või elab Belgias ja Belgia pädevad asutused kohustuvad selle vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava meetme vastavalt Belgia õigusele täide viima“.
- 11 15. mai 2012. aasta seadus Euroopa Liidu liikmesriigis mõistetud vabadusekaotuslike karistuste või vabadust piiravate meetmete vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta (*Moniteur belge*, 8.6.2012, edaspidi „15. mai 2012. aasta seadus“) näeb ette võimaluse karistust kohandada, kui selle kestus või laad ei vasta Belgia õigusele. Samas on sõnaselgelt ette nähtud, et kohandamise korral peab selline karistus või meede vastama võimalikult täpselt vahistamismääruse teinud riigis mõistetud karistusele ning seega ei saa karistust muuta rahaliseks karistuseks.
- 12 Selles osas selgub eelotsusetaotlusest, et Cour constitutionnelle (konstitutsioonikohus) leidis oma 27. veebruari 2014. aasta otsuses, et rahaline karistus ei vasta oma laadilt vabadusekaotuslikule karistusele või vabadust piiravale meetmele ning et mõistetud vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava meetme muutmine rahaliseks karistuseks on vastuolus kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõttega.
- 13 Eelotsusetaotlusest ja Belgia valitsuse seisukohtadest selgub veel, et liikluspolitsei seaduse (*Moniteur belge*, 27.3.1968) artikli 17 lõike 1 ja artikli 30 kohaselt karistatakse põhikohtuasjas käsitletavate süütegude eest vaid rahalise karistusega.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 14 Judecătoria Carei (Carei esimese astme kohus, Rumeenia) mõistis oma 8. juuni 2011. aasta otsusega Rumeenia kodanikule M.-S. Sutile ilma kehtiva registreerimismärgita mootorsõiduki juhtimise, ilma kehtiva juhiloata sõiduki juhtimise ja õnnetuse põhjustamise eest ühe aasta ja kahe kuu pikkuse vangistuse.
- 15 M.-S. Sut lahkus Rumeeniast ja suundus Prantsusmaale.
- 16 Rumeenia ametiasutus tegi 26. augustil 2011 M.-S. Suti suhtes Euroopa vahistamismääruse, et ta 8. juuni 2011. aasta kohtuotsusega mõistetud karistuse täideviimiseks üle antaks.
- 17 2015. aasta veebruaris suundus M.-S. Sut Belgiasse, kus ta sellest ajast alates elab ja tegutseb seal koos oma abikaasaga füüsiliselt isikust ettevõtjana.
- 18 Tribunal de première instance de Liège'i prokurör (kuninga prokurör Liège'i esimese astme kohtu juures) andis 13. juulil 2017 korralduse M.-S. Sut 26. augusti 2011. aasta Euroopa vahistamismääruse täitmiseks üle anda. M.-S. Sut keeldus oma 13. juuli 2017. aasta kirjas üleandmiseks nõusoleku andmisest ning palus seejärel 14. juuli 2017. aasta kirjas, et karistus viidaks täide Belgias.
- 19 Tribunal de première instance de Liège (Liège'i esimese astme kohus, Belgia) tegi 19. juuli 2017 määruse Euroopa vahistamismääruse täitmiseks.
- 20 M.-S. Sut esitas selle kohtumääruse peale määruskaebuse cour d'appel de Liège'ile (Liège'i apellatsioonikohus, Belgia), tuginedes Belgia seaduse Euroopa vahistamismääruse kohta artikli 6 punktile 4, millega on raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkt 6 Belgia õigusesse üle võetud.

- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus nendib kõigepealt, et M.-S. Sutil on Belgia territooriumil elukoht ning majanduslikud ja perekondlikud sidemed, mistõttu võib teda raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 tähenduses pidada „tagaotsitavaks, kes viibib vahistamismäärust täitvas liikmesriigis“. Edasi märgib nimetatud kohus, et süüteod, mille eest *Judecătoria Carei* (*Carei* esimese astme kohus) mõistis vabadusekaotusliku karistuse, on Belgias karistavad vaid rahalise karistusega ning 15. mai 2012. aasta seadus, millega raamotsuse 2008/909 artikli 8 lõige 3 Belgia õigusesse üle võeti ja mis näeb ette võimaluse karistust kohandada, kui selle kestus või laad ei vasta Belgia õigusele, keelab sõnaselgelt muuta vabadusekaotuslikku karistust rahaliseks karistuseks.
- 22 Tuginedes viimati nimetatud asjaoludele, leiab Belgia prokuratuur, et *Judecătoria Carei* (*Carei* esimese astme kohus) mõistetud karistust ei saa Belgias Belgia õiguse kohaselt täita ning et seega ei saa M.-S. Sut tugineda täitmata jätmise alusele, millele on viidatud Belgia seaduse Euroopa vahistamismääruse kohta artikli 6 punktis 4.
- 23 Samas kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus selle tõlgenduse õigsuses, arvestades raamotsuse 2008/909 vastavaid põhjendusi ja eelkõige põhjendust 9 ning Euroopa Kohtu praktikat, mis võimaldab vahistamismäärust täitval õigusasutusel omistada tähtsust võimalusele suurendada tagaotsitava isiku sotsiaalse rehabilitatsiooni tõenäosust pärast seda, kui viimane on talle mõistetud karistuse ära kandnud (vt eelkõige 5. september 2012. aasta kohtuotsus *Lopes Da Silva Jorge*, C-42/11, EU:C:2012:517, punkt 32, ja 29. juuni 2017. aasta kohtuotsus *Popławski*, C-579/15, EU:C:2017:503, punkt 21), tagades sealjuures vahistamismääruse teinud riigis mõistetud karistuse täitmise.
- 24 Neil asjaoludel otsustas *cour d'appel de Liège* menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 võib tõlgendada nii, et seda ei saa kohaldada tegude suhtes, mille eest on vahistamismääruse teinud riigi kohus mõistnud vangistuse, kui samade tegude eest karistatakse vahistamismäärust täitva riigi territooriumil ainult rahalise karistusega, mistõttu ei saa vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt vangistust vahistamismäärust täitvas liikmesriigis täide viia ning see nõrgendab süüdimõistetud isiku sotsiaalset rehabilitatsiooni ja tema perekondlikke, sotsiaalseid või majanduslikke sidemeid?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 25 Oma küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 tuleb tõlgendada nii, et kui isik, kelle suhtes on nagu põhikohtuasjas tehtud Euroopa vahistamismäärus vabadusekaotuse täitmiseks, elab vahistamismäärust täitvas liikmesriigis ning tal on selles riigis perekondlikud, sotsiaalsed ja tööalased sidemed, siis võib vahistamismäärust täitev õigusasutus nimetatud isiku sotsiaalse rehabilitatsiooni kaalutlustel keelduda selle määruse täitmisest, isegi kui määruse aluseks olev süütegu on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt karistatav vaid rahalise karistusega.
- 26 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et nagu nähtub eelkõige raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõigetest 1 ja 2 ning põhjendustest 5 ja 7, on raamotsuse eesmärk asendada liikmesriikidevaheline mitmepoolne väljaandmissüsteem, mis põhineb 13. detsembri 1957. aasta väljaandmise Euroopa konventsioonil, vastastikuse tunnustamise põhimõttele rajaneva õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmisele pööramiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus *Minister for Justice and Equality* (Kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Raamotsuse 2002/584 eesmärk on seega karistusõiguse rikkumises süüdimõistetute või kahtlustatavate üleandmise uue lihtsustatud ja tõhusama süsteemi sisseviimisega hõlbustada ja kiirendada õigusalaal koostööd, et aidata saavutada eesmärki kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel

rajanevaks alaks, ning see põhineb suurel usaldusel, mis peab liikmesriikide vahel olema (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (Kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 28 Raamotsusega 2002/584 reguleeritud valdkonnas tähendab vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis kujutab endast – nagu tuleneb eelkõige raamotsuse põhjendusest 6 – kriminaalasjades tehtava õigusalse koostöö „nurgakivi“, raamotsuse artikli 1 lõike 2 kohaselt seda, et liikmesriigid on põhimõtteliselt kohustatud Euroopa vahistamismääruse täitma vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt raamotsuse sätetele. Vahistamismäärust täitvad õigusasutused võivad seega põhimõtteliselt keelduda sellise määruse täitmisest vaid ammendavalt loetletud alustel, mis on ette nähtud raamotsuses 2002/584, ning Euroopa vahistamismääruse täitmisele võib seada üksnes mõne raamotsuse artiklis 5 ammendavalt ette nähtud tingimuse. Järelikult kui Euroopa vahistamismääruse täitmine kujutab endast põhimõtet, siis on täitmisest keeldumine erand, mida tuleb tõlgendada kitsalt (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (Kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Nii on raamotsuses 2002/584 sõnaselgelt sätestatud Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikud (artikkel 3) ja vabatahtlikud (artiklid 4 ja 4a) alused ning vahistamismääruse teinud liikmesriigis teatavatel juhtudel antavad tagatised (artikkel 5) (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (Kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 30 Kuigi raamotsus 2002/584 on üles ehitatud vastastikuse tunnustamise põhimõttel, ei tähenda tunnustamine siiski tehtud vahistamismääruse täitmise absoluutset kohustust. Nagu nähtub eelkõige asjaomase raamotsuse artiklist 4, jätab raamotsuse süsteem liikmesriikidele võimaluse lubada konkreetses olukorras pädevatel õigusasutustel otsustada, et mõistetud karistus tuleb täita vahistamismäärust täitva liikmesriigi territooriumil (5. september 2012. aasta kohtuotsus Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 31 Nii on see eelkõige raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 puhul, mis sätestab Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtliku aluse, mille kohaselt võib vahistamismäärust täitev õigusasutus keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui vahistamismäärus on tehtud vangistuse täitmiseks ja tagaotsitav viibib vahistamismäärust täitvas liikmesriigis, on selle riigi kodanik või omab seal elukohta, ning see riik kohustub täitma karistuse vastavalt oma riigisisesele õigusele.
- 32 Niisiis tuleneb selle sätte sõnastusest, et selle täitmata jätmise vabatahtliku aluse kohaldamiseks peab olema täidetud kaks tingimust: nimelt esiteks, et tagaotsitav viibib vahistamismäärust täitvas liikmesriigis, on selle riigi kodanik või omab seal elukohta, ja teiseks, et see riik kohustub täitma karistuse vastavalt oma riigisisesele õigusele.
- 33 Nagu Euroopa Kohus on juba märkinud, tuleneb raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 sõnastusest ning eriti väljendist „võib“, et kui liikmesriik on otsustanud selle sätte oma õigusesse üle võtta, siis peab vahistamismäärust täitval õigusasutusel siiski olema kaalutusõigus küsimuses, kas Euroopa vahistamismääruse täitmisest keelduda või mitte. Sellel õigusasutusel peab olema võimalik võtta arvesse Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtliku aluse eesmärki, mis Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on võimaldada täitval õigusasutusel omistada tähtsust võimalusele suurendada tagaotsitava sotsiaalse rehabilitatsiooni tõenäosust pärast seda, kui viimane on talle mõistetud karistuse ära kandnud (vt 29. juuni 2017. aasta kohtuotsus Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 34 Mis esiteks puutub esimesse raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 sätestatud tingimusse, siis Euroopa Kohus on juba täpsustanud, et tagaotsitav „elab“ vahistamismäärust täitvas liikmesriigis juhul, kui seal on tema tegelik elukoht, ja ta „viibib“ seal, kui ta on pärast teatava kestusega stabiilset viibimist selles liikmesriigis omandanud selle riigiga seosed, mis sarnanevad oma tugevuselt sidemetele, mida tekitab elukoht (17. juuli 2008. aasta kohtuotsus Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, punkt 54).
- 35 Mis teiseks puutub teise raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 sätestatud tingimusse, siis Euroopa Kohus on juba märkinud, et selle sätte sõnastusest tuleneb, et iga keeldumine Euroopa vahistamismääruse täitmisest eeldab, et vahistamismäärust täitev liikmesriik võtaks tõelise kohustuse viia tagaotsitavale mõistetud vabadusekaotuslik karistus täide. Sellest järeldub, et enne iga Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumist peab vahistamismäärust täitev õigusasutus kontrollima, kas selle vabadusekaotusliku karistuse saab riigisisese õiguse kohaselt ikka täide viia. Kui vahistamismäärust täitval liikmesriigil on tegelikult võimatu karistuse täideviimise kohustust endale võtta, siis tuleb vahistamismäärust täitval õigusasutusel Euroopa vahistamismäärus täita ja järelkult anda tagaotsitav vahistamismääruse teinud liikmesriigile üle (29. juuni 2017. aasta kohtuotsus Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punkt 22).
- 36 Kui vahistamismäärust täitev õigusasutus tuvastab, et kaks eespool viidatud tingimust on täidetud, tuleb tal hinnata, kas esineb õigustatud huvi, millega on põhjendatud vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetud karistuse täitmisele pööramine vahistamismäärust täitva liikmesriigi territooriumil (vt 17. juuli 2008. aasta kohtuotsus Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, punkt 44). See hindamine võimaldab nimetatud asutusel võtta arvesse raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 eesmärki, mida on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 33.
- 37 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et vahistamismäärust täitvale õigusasutusele antud võimalust raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 alusel keelduda tagaotsitava isiku üleandmisest võib kasutada vaid siis, kui õigusasutus on kontrollinud esiteks, kas sellele isikule laieneb nimetatud sätte kohaldamisala käesoleva kohtuotsuse punktis 34 toodud tähenduses, ja teiseks, et sellele isikule mõistetud vabadusekaotusliku karistuse saab vahistamismäärust täitvas liikmesriigis tegelikult täita, ja leiab kontrolli tulemusel, et esineb õigustatud huvi, millega on põhjendatav vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetud karistuse täitmisele pööramine vahistamismäärust täitva liikmesriigi territooriumil.
- 38 Käesoleval juhul tuvastas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et M.-S. Sut elab Belgias raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 tähenduses. Seega tuleb asuda seisukohale, et esimene raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 kohaldamise tingimus on täidetud.
- 39 Teise tingimuse osas tuvastas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Euroopa vahistamismääruse aluseks olevad süüteod pole Belgias karistatavad mitte vangistuse, vaid rahalise karistusega.
- 40 Kuid nagu selgub esitatud küsimusest, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et selle asjaolu tõttu on Belgia Kuningriigil nimetatud karistust raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 tähenduses riigisisese õiguse kohaselt võimatu täita.
- 41 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkt 6 ei sisalda ühtegi elementi, mis võimaldaks selles sättes toodud teist tingimust tõlgendada nii, nagu takistaks see vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutusel automaatselt keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui selle liikmesriigi õigus näeb nimetatud vahistamismääruse aluseks oleva süüteo eest ette rahalise karistuse. Nimelt tuleneb juba selle sätte sõnastusest, et see nõuab vaid seda, et vahistamismäärust täitev liikmesriik võtaks endale kohustuse täita Euroopa vahistamismääruses nimetatud vabadusekaotuslik karistus vastavalt oma riigisisesele õigusele.

- 42 Teiseks tuleb märkida, et liikmesriikidel on raamotsuse 2002/584 artikli 4, eeskätt selle artikli punkti 6 riigisiseses õiguses rakendamisel tingimata teatav kaalutlusruum (vt selle kohta 6. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus *Wolzenburg*, C-123/08, EU:C:2009:616, punkt 61).
- 43 Selles kontekstis on Euroopa Kohus juba märkinud, et kui liikmesriigi seadusandja teeb nimetatud raamotsuse artiklis 4 esitatud võimaluste alusel valiku piirata olukordi, kus tema täitev õigusasutus võib keelduda tagaotsitavat isikut üle andmast, siis see üksnes tugevdab selle raamotsusega kehtestatud üleandmissüsteemi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala toetuseks (6. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus *Wolzenburg*, C-123/08, EU:C:2009:616, punkt 58).
- 44 Kuna sellised õigusnormid nimelt piiravad olukordi, milles täitev õigusasutus võib keelduda Euroopa vahistamismäärust täitmast, siis kergendavad need tagaotsitavate üleandmist vastavalt raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikes 2 kehtestatud vastastikuse tunnustamise põhimõttele, mis on selle raamotsusega kehtestatud põhireegel (6. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus *Wolzenburg*, C-123/08, EU:C:2009:616, punkt 59).
- 45 Seega on liikmesriigi seadusandjal õigus rakendada raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 ette nähtud täitmata jätmise vabatahtlik alus, nähes ette, et juhul, kui Euroopa vahistamismääruse aluseks olev süütegu on selles liikmesriigis karistatav vaid rahalise karistusega, siis ei saa see liikmesriik võtta endale kohustust vabadusekaotuslik karistus selle sätte tähenduses täide viia.
- 46 Nagu Euroopa Kohus on juba kinnitanud, siis kuigi raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 ette nähtud täitmata jätmise vabatahtliku aluse eesmärk on suurendada tagaotsitava sotsiaalse rehabilitatsiooni tõenäosust pärast seda, kui viimane on talle mõistetud karistuse ära kandnud, siis ei saa see eesmärk, olgugi et oluline, välistada, et liikmesriigid piiravad raamotsuse rakendamisel selle artikli 1 lõikes 2 esitatud põhireegli tähenduses olukordi, mille puhul peab olema võimalik keelduda andmast üle isikut, kelle kohta kehtib viidatud artikli 4 punkt 6 (vt 6. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus *Wolzenburg*, C-123/08, EU:C:2009:616, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 47 Kolmandaks, kuigi liidu seadusandja soovis 2002/584 artikli 4 punkti 6 sõnastades anda liikmesriikidele võimaluse tagaotsitava sotsiaalse rehabilitatsiooni lihtsustamiseks keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, siis pidas ta siiski vajalikuks täpsustada selles sättes keeldumisele kohaldatavad tingimused, sealhulgas eelkõige vahistamismäärust täitva liikmesriigi kohustus viia tagaotsitavale mõistetud vabadusekaotuslik karistus tegelikult täide, et tagada mõistetud karistuse täitmine ja välistada igasugune oht, et isik jääb karistamata.
- 48 Lõpuks tuleb täpsustada, nagu ka kohtujurist tegi oma ettepaneku punktides 82 ja 83, et ükski raamotsuse 2008/909 sätte ei või mõjutada raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 sätestatud täitmata jätmise vabatahtliku aluse ulatust ega rakendamise tingimusi. Kuigi vastavalt raamotsuse 2008/909 artiklile 25 on selle sättes *mutatis mutandis* kohaldatavad karistuste täitmisele juhtudel, kus liikmesriik tagab karistuse täitmise vastavalt raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktile 6, on liidu seadusandja sõnaselgelt ette näinud, et need on kohaldatavad ainult selles ulatuses, nagu see on kooskõlas kõnealuse raamotsuse sätetega.
- 49 Neil tingimustel tuleb vahistamismäärust täitval õigusasutusel, kes ainsana on pädev riigisisest õigust tõlgendada – kooskõlas käesoleva kohtuotsuse punktiga 36 selle kontrolli läbiviimisel, mis tal tuleb raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 alusel Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumiseks teha –, tagada, et vaatamata sellele, et Euroopa vahistamismääruse aluseks olev süütegu on riigisisese õiguse kohaselt karistatav vaid rahalise karistusega, võimaldab see õigus siiski tegelikult täita selle vabadusekaotusliku karistuse, mis on vahistamismääruse teinud liikmesriigis sellele isikule mõistetud, keda Euroopa vahistamismäärus puudutab.

- 50 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 tuleb tõlgendada nii, et kui isik, kelle suhtes on nagu põhikohtuasjas tehtud Euroopa vahistamismäärus vabadusekaotusliku karistuse täitmiseks, elab vahistamismäärust täitvas liikmesriigis ning tal on selles riigis perekondlikud, sotsiaalsed ja tööalased sidemed, siis võib vahistamismäärust täitev õigusasutus nimetatud isiku sotsiaalse rehabilitatsiooni kaalutlustel keelduda selle määruse täitmisest, isegi kui määruse aluseks olev süütegu on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt karistatav vaid rahalise karistusega, juhul kui riigisisese õiguse kohaselt ei takista see asjaolu tagaotsitava mõistetud vabadusekaotuslikku karistust tegelikult täitmast; seda tuleb aga kontrollida eelotsusetaotluse esitanud kohtul.

Kohtukulud

- 51 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta, mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK, artikli 4 punkti 6 tuleb tõlgendada nii, et kui isik, kelle suhtes on nagu põhikohtuasjas tehtud Euroopa vahistamismäärus vabadusekaotusliku karistuse täitmiseks, elab vahistamismäärust täitvas liikmesriigis ning tal on selles riigis perekondlikud, sotsiaalsed ja tööalased sidemed, siis võib vahistamismäärust täitev õigusasutus nimetatud isiku sotsiaalse rehabilitatsiooni kaalutlustel keelduda selle määruse täitmisest, isegi kui määruse aluseks olev süütegu on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt karistatav vaid rahalise karistusega, juhul kui riigisisese õiguse kohaselt ei takista see asjaolu tagaotsitava mõistetud vabadusekaotuslikku karistust tegelikult täitmast; seda tuleb aga kontrollida eelotsusetaotluse esitanud kohtul.

Allkirjad